

Recompte personal

- No és admissible que un estatut aprovat per dos parlaments i un referèndum pugui ser inconstitucional

JUAN-JOSÉ LÓPEZ BURNIOL, notari

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 9.12.09

1. Les síntesis històriques diuen que, a començaments del segle XX, Espanya s'enfrontava a quatre problemes: l'agrari, el militar, el religiós i el català. Cent anys després, els tres primers s'han diluït. Però persisteix el problema català. Tant, que aflora sempre com a qüestió central de la convivència hispana tan aviat com Espanya deixa d'estar subjecta per l'ortopèdia dictatorial que l'ha tenallat durant 46 anys del segle XX. Efectivament, la qüestió territorial ha estat el problema més greu plantejat als espanyols tant a les albors de la Segona República com a l'inici de la transició.

2. La qüestió territorial va ser afrontada per la transició incloent dins del pacte constitucional el disseny bàsic de l'Estat de les autonomies. Ara bé, quan el legislador va implantar el sistema autonòmic, va posar en marxa un procés de progressiva redistribució del poder polític que inevitablement desembocarà en una estructura política federal. Cosa que fa impossible tancar el procés autonòmic.

3. Davant d'aquest inevitable procés, alguns van alçar la dogmàtica defensa de la intangibilitat constitucional, al servei d'una esbiaixada apropiació de la idea d'Espanya efectuada pel nacionalisme espanyol, que és refractari a la redistribució del poder polític que una interpretació oberta de l'Estat de les autonomies comporta. Tot plegat per preservar a

Madrid –és a dir, en mans del grup polític-financer-funcionarial-mediàtic radicat a la capital de l'Estat– l'hegemonia peninsular (incloent-hi el mercat).

4. A Catalunya es va captar bé la necessitat d'una segona transició, que desenvolupés l'Estat de les autonomies de manera que aquest culminés en un autèntic Estat federal. Però, a l'insistir en aquesta idea malgrat la impossibilitat de modificar la Constitució, es va iniciar un procés de reforma estatutària que actualment es troba en plena agonia. En aquest procés –i des del meu punt de vista–, l'Estatut aprovat inicialment pel Parlament de Catalunya tenia un defecte greu: l'esperit que l'informava no era federal sinó confederal, és a dir, el vertebrava la voluntat d'articular una relació bilateral Catalunya-Espanya. Una relació bilateral que potser és la que millor s'acomodaria a la realitat plurinacional d'Espanya, però que és inviable a la pràctica, ja que –atès l'extraordinari efecte mimètic que Catalunya exerceix en les altres nacionalitats i regions d'Espanya– provocaria la fallida de l'Estat al multiplicar-se. Així ho vaig dir llavors i m'hi ratifico ara. El Parlament espanyol va modificar després diversos aspectes del text presentat, i el resultant es va aprovar més tard per referèndum del poble català.

5. Amb aquest panorama, l'Estatut ha estat impugnat davant del Tribunal Constitucional. Davant d'aquesta impugnació, hi ha dues postures: a) La dels que entenen que els estatuts d'autonomia poden ser enjudiciats pel Tribunal Constitucional malgrat que hagin estat ratificats per referèndum, en nom del principi d'estabilitat constitucional garantit precisament per aquest tribunal. b) La dels que consideren que el pacte social originari que va donar vida a la nostra Constitució va definir l'estructura territorial de l'Estat amb dos principis (el d'unitat política de

l'Estat i el del dret a l'autonomia de les nacionalitats i regions), que exigeixen sempre el pacte entre la voluntat expressada pel Parlament autonòmic i la voluntat expressada pel Parlament espanyol, tant per accedir a l'autonomia com per modificar la norma estatutària; cosa que significa que ni la nacionalitat o regió pot imposar la seva voluntat a l'Estat ni aquest imposar-l'hi a aquelles, ja que el procediment establert per la Constitució (aprovació pel Parlament autonòmic + aprovació pel Parlament espanyol + referèndum autonòmic en el seu cas) implica un esquema contractual que és l'únic capaç de modificar el pacte social originari i queda, per tant, fora de la competència del Tribunal Constitucional.

6. No accepto, per tant, que un estatut aprovat pels dos parlaments – l'autonòmic i l'espanyol– i per referèndum –de la comunitat autònoma afectada– pugui ser titllat d'inconstitucional. I afegeixo que el grau d'erosió de les estructures de l'Estat provocat pel sostingut intent en aquest sentit, unit a l'obscè grapeig del Tribunal Constitucional i a la inconcebible demora de la sentència, han provocat tal nivell de deteriorament en el sistema institucional que aquest només funciona ja com a tal per a la resolució de les qüestions ordinàries, però no per a l'encarrilament dels grans temes que excedeixen de l'administració corrent. Aquests, decaiguda la norma, només es resoldran en el futur per la dinàmica de confrontació oberta de les forces en presència.

7. En conseqüència, l'endemà d'una eventual sentència desfavorable, a Catalunya només li quedarà un camí: el que du, des de l'acatament de la sentència, a la petició de reforma de la Constitució. Cosa que exigeix la unitat de les forces polítiques catalanes. Serà temps de solidaritat, tan ferma com discreta. O de callar per sempre.